

Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1989

The ringing activity at Falsterbo Bird Observatory 1989

Lennart Karlsson, Ola Svensson & Göran Walinder

Meddelande nr 133 från Falsterbo fågelstation

Ringmärkningen vid Falsterbo bedrevs under 1989 enligt samma program som tidigare under 1980-talet, det vill säga med standardiserad fångst under både vår och höst. Dessutom bedrevs fångst av vadare vid Nabben under sensommaren. Totalt ringmärktes 18 946 fåglar av 98 arter under året, vilket är den näst lägsta årssumman under 80-talet (\bar{x} 1980-88: 24 167). Sammanlagt faller 97% av totalsumman inom det standardiserade programmet (kategori A-C i Appendix).

I Appendix redovisas som vanligt samtliga arters årssummor fördelade på säsonger. Säsongsummorna från fyren och Flommen är direkt jämförbara med motsvarande uppgifter i ringmärkningsrapporterna för 1980-88, publicerade i nr 2 av Anser 1981-89. Enda förbehåll är att fångsten på Flommen upphörde redan den 15 september under 1980-82. Denna inskränkning är för de på lokalen intressantaste arterna dock av marginell betydelse i ett mera långsiktigt perspektiv.

Fångstinsatserna på respektive lokaler under 1989 redovisas i Tabell 1. Enda nämnvärda avvikelser från medeltalen för 1980-88 (Flommen 1983-88) är insatsen under våren vid fyren (-20%). Förklaringen är dels att några blåsiga perioder medförde att få nät kunde användas, dels att arbetet mera sällan fortsatte efter de fyra timmar, som utgör minimitid under vårsäsongen. Anledningen till detta var i sin tur att det helt enkelt inte fanns några fåglar att fånga.

Tabell 1. Fångstinsats 1989 fördelad på lokaler samt antalet nättimmar i förhållande till genomsnittet för 1980-88 (C:1983-88).

Trapping efforts 1989 distributed on trapping sites and number of net hours in relation to the average number of the period 1980-88 (C: 1983-88).

Lokal och period <i>Site and period</i>	Timmar <i>Hours</i>	Nättimmar <i>Net hours</i>	+ /- <i>(%)</i>
A : Fyren 21 Mar - 10 Jun	325	4340	- 20
B : Fyren 21 Jul - 10 Nov	611	9178	- 7
C : Flommen 21 Jul - 30 Sept	344	5754	+ 8

I denna rapport lämnas som vanligt kommentarer till årets fångstresultat. Eftersom det standardiserade fångstprogrammet nu pågått i tio år ger vi några exempel på trender i fångstsiffrorna, som kan tänkas spegla förändringar i bestånden av vissa arter.

Dessutom redovisas i vanlig ordning några exempel på återfynd som rapporterats fram till 1 maj 1990 samt en lista över "Meddelanden från Falsterbo fågelstation" publicerade under 1989.

A: Fyren 21 mars - 10 juni

Under vårsäsongen ringmärktes 3441 fåglar av 56 arter. Summan är den näst lägsta under 1980-talet och ungefär 1100 färre än medeltalet för 1980-88 (4535). Talrikaste arter var som vanligt rödhake (727, \bar{x} 1980-88: 1154) och lövsångare (985, \bar{x} 1980-88: 1608), som tillsammans utgjorde hälften av totalsumman.

Tabell 2. Fångstsiffror för 20 valda arter under våren 1989 jämförda med medeltalen för 1980-88.

Number of ringed birds in 20 selected species during spring 1989 compared to the average number 1980-88.

Art	Species	1989	\bar{x} 1980-88
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>	67	46
Jämsparv	<i>Prunella modularis</i>	164	194
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	727	1154
Näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	24	20
Rödstjärt	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	65	108
Koltrast	<i>Turdus merula</i>	55	68
Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	39	69
Rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	10	42
Härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	26	43
Årtsångare	<i>Sylvia curruca</i>	99	116
Törnsångare	<i>Sylvia communis</i>	74	75
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	48	73
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	55	62
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>	57	40
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	985	1608
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	339	177
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	24	52
Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	31	34
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	74	160
Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	5	21

I Tabell 2 visas vårens fångstsiffror för 20 valda arter jämförda med deras medeltal för 1980-88. För de flesta arterna ligger resultaten för 1989 under medeltalen. Endast tre arter (gärdsmyg, gransångare och kungsfågel) uppvisar fångstsiffror som är högre än medeltalen. Detta är mindre oväntat än de låga siffrorna för till exempel rödhake och taltrast, som i likhet med gärdsmyg och kungsfågel övervintrar i Europa och alltså borde gynnats av den milda vintern, vilket i sin tur borde visat sig i fångststatistiken. En möjlig anledning kan vara att det under långa perioder gynnsamma flyttningssvädret medfört att många fåglar helt enkelt passerat förbi Falsterbo och avbrutit sin flyttning först sedan de kommit en bit in över land. De låga fångstsiffrorna gäller ju både kort- och långflyttare. Vårsträckets förlopp är dessutom generellt snabbare än höststräckets, det gäller att komma först till häckningsplatserna. Ytterligare en faktor är tillgången på föda, vilken rimligen bör ha varit god denna varma vår. I varje fall visade flera arter på genomsnittligt högre fettreserver än normalt (för till exempel rödhake noterades genomsnittligt fettklass 4 i den sjugradiga skalan mot normalt 3).

Man undrar då naturligtvis om det finns skäl till att just gärdsmyg och kungsfågel ändå fångades i större antal än normalt: Är det för att de är små, relativt dåliga flygare, eller är det bara en ren tillfällighet?

Antalet fångade gärdsmygar låg klart över genomsnittet

Foto: Jens B Bruun

Vädret under våren var växlingsrikt, med såväl intensiva lågtryckspassager med kraftiga vindar som klara perioder med svag vind och god sikt. Frånsett en köldperiod i början av april var våren som helhet mycket mild. Särskilt milda perioder inträffade den 27-30 mars, den 11-15 april, den 25 april - 5 maj och den 15-27 maj (SMHI 1989). I anslutning till dessa perioder noterades också säsongens högsta dagssummor. Allra högst blev summan den 1 maj då 305 fåglar ringmärktes (rödhake 116, lövsångare 124). Därutöver förekom ytterligare sju dagar med mellan 100 och 200 ringmärkta fåglar.

I Tabell 3 visas vårsträckets förlopp hos fyra arter som övervintrar i Europa och fyra som övervintrar i Afrika. Inom den förstnämnda gruppen låg passagen av gärdsmyg och kungsfågel något tidigare än normalt, medan rödhake och taltrast i stort sett följde tidtabellen. Bland tropikflyttarna passerade ärt- och lövsångare också något tidigare än normalt, medan de sent ankommande arterna härm- och trädgårdssångare inte visade någon nämnvärd förskjutning i tiden. Jämför även med liknande tabeller i årsrapporterna för 1986-88.

Av vårens 57 ringmärkta gransångare bedömdes 27 tillhöra den sydliga rasen *Phylloscopus c. collybita*. Fångsten var utspridd över hela säsongen och mediandatum inföll den 26 april. Bland mindre vanliga arter som ringmärktes under våren kan nämnas tre brandkronade kungsfåglar, en taigasångare och en trädgårdsträdkryp. Taigasångaren, som är vårt första vårfynd, fångades den 1 maj och kunde dessutom höras sjunga i fyrdungen under stor del av dagen.

Tabell 3. Vårsträcket 1989 för fyra Europaflyttare och fyra tropikflyttare baserat på fångstsiffror vid Falsterbo, jämfört med medelvärden för 1980-88.

HS = huvudsträckperioden (P05%-P95%). Md = mediandatum.

Spring migration at Falsterbo in four species wintering in Europe and four species wintering in Africa, south of the Sahara, compared to averages for 1980-88. 1:a = first trapped. HS = major migration period (P05%-P95%). Dgr = days. Md = median date.

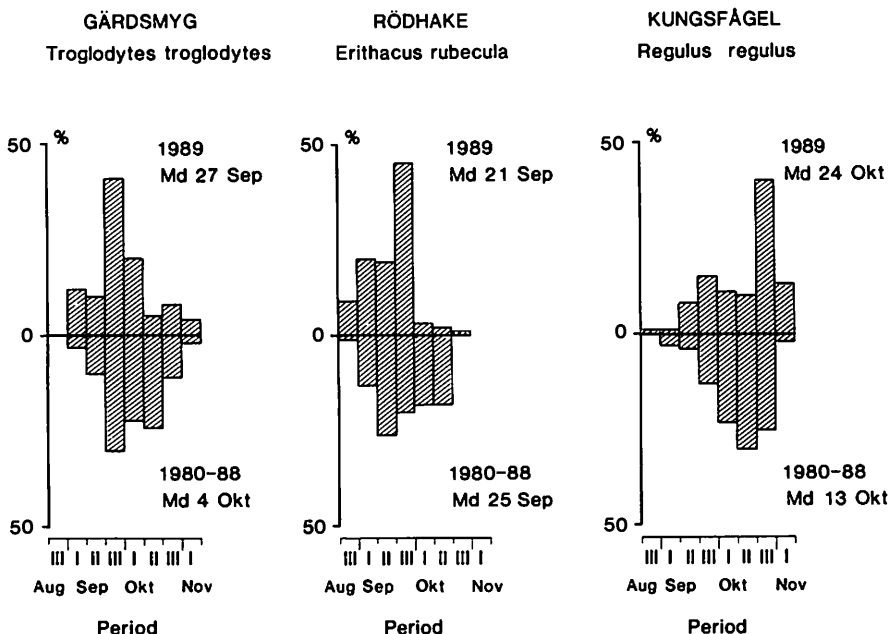
Art	Species	1989				1980-88			
		1:a	HS	Dgr	Md	HS	Dgr	Md	
Europaflyttare									
	Gårdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>	21.3	21.3 - 10.5	42	8.4	28.3 - 10.5	44	19.4
	Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	21.3	28.3 - 5.5	39	16.4	31.3 - 11.5	42	17.4
	Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	27.3	28.3 - 4.5	38	26.4	28.3 - 11.5	45	18.4
	Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	21.3	21.3 - 12.4	23	7.4	28.3 - 30.4	34	5.4
Tropikflyttare									
	Härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	19.5	19.5 - 9.6	22	28.5	17.5 - 8.6	23	31.5
	Ärtsångare	<i>Sylvia curruca</i>	13.4	22.4 - 26.5	35	10.5	1.5 - 4.6	35	15.5
	Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	15.5	16.5 - 7.6	23	26.5	17.5 - 8.6	23	28.5
	Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	12.4	22.4 - 25.5	34	10.5	25.4 - 27.5	33	14.5

B: Fyren 21 juli - 10 november

Under höstsäsongen vid fyren ringmärktes 10 576 fåglar (\bar{x} 1980-88: 13 459). Fyra arter nådde en summa över 1000, nämligen rödhake (3224, \bar{x} 1980-88: 2165), lövsångare (1033, \bar{x} 1980-88: 2032), kungsfågel (1966, \bar{x} 1980-88: 1584) och blåmes (1148, \bar{x} 1980-88: 2736). Tillsammans utgör dessa fyra arter 70% av hela säsongsumman och rödhaken ensam står för 30%.

Som framgår ovan var antalet rödhakar högt, mer än tusen över medeltalet för 1980-88 och den tredje högsta säsongsumman under 80-talet. Merparten av rödhakarna fångades under september (2700, 84%) och redan under augusti ringmärktes nära 300 (9% mot i medeltal 1% under 1980-88). Under oktober märktes bara 200 rödhakar (6% mot i medeltal 40% 1980-88). Mediandatum inföll den 21 september, vilket är fyra dagar tidigare än "medelmediandatum" 1980-88, alltså en ganska måttlig förskjutning. Annorlunda blir det om man ser till huvudsträckperioden (den tid inom vilken 90% av fåglarna fångas, dvs de första och sista fem procenten räknas bort). Under 1989 inföll huvudsträckperioden under tiden 30 augusti - 4 oktober (36 dagar), medan den infaller under tiden 6 september - 19 oktober (44 dagar) om man räknar på de nio höstarna 1980-88. Perioden börjar alltså en vecka tidigare och slutar drygt två veckor tidigare än normalt. Fördelningen på tiodagarsperioder (Figur 1) visar att nästan hälften av rödhakarna fångades under de sista tio dagarna i september.

Sammantaget betyder det att rödhakarna började sin flyttning tidigare än vanligt och att en kraftig sträcktopp ägde rum under den sista septemberdekaden. Att fångsten under oktober "föll bort" kan bero på att fåglarna redan lämnat landet i samband med den period av kyla och nordliga vindar som inföll just i slutet av september och början av oktober (SMHI 1989). Värt att notera i sammanhanget är också att de fåglar som fångades under sista septemberdekaden i genomsnitt var fetare än normalt: 3,6 (N = 582) på den sjugradiga skalan mot i medeltal 2,4 (N = 810) under 1986-88. Sett över hela säsongen var skillnaden mindre: 2,8 (N = 1815) under 1989 mot i medeltal 2,4 (N = 4588) under 1986-88. Detta antyder att flyttningsbenägenheten hos rödhakarna var hög i slutet av september 1989.

Figur 1. Fångst per tiodagarsperiod för gärdsmyg, rödhake och kungsfågel under höstsäsongen 1989 jämfört med medelvärden för 1980-88. Md = mediandatum.

Captures of Troglodytes troglodytes, Erithacus rubecula and Regulus regulus in autumn 1989 distributed on ten-day periods and compared to corresponding mean values for 1980-88. Md = Median date.

Ett liknande mönster visar även gärdsmygens flyttning under hösten 1989 (Figur 1). Sträcket börjar tidigare än normalt och en kraftig topp infaller i slutet av september. Under oktober-november fångades bara 37% av gärdsmygarna mot i genomsnitt nästan 60% under 1980-88.

De nämnda två arterna tillhör de få som fångades i högre antal än medeltalet för 1980-88. Även kungsfågeln (1966 märkta, \bar{x} 1980-88: 1584) förekom tämligen talrikt, om än inte lika invasionsartat som vid många andra fågelstationer, i synnerhet de som är belägna längs östra sidan av Sverige (se t.ex. "Från fågelstationerna" i Vår Fågelvärld 1:1990). Säkert ingick många finska och ryska kungsfåglar i fångsterna här och till mindre del även i Falsterbo. Den något förlängda huvudsträckperioden antyder detta: 1989: 12 september - 6 november mot i medeltal 17 september - 27 oktober 1980-88. Mediandatum inföll 1989 den 24 oktober mot i medeltal den 13 oktober 1980-88. Uppdelningen på tiodagarsperioder (Figur 1) visar i samma riktning, även om koncentrationen till den sista oktoberdekaden starkt påverkas av en enda dag (den 29) då 495 kungsfåglar fångades.

Endast 43 gransångare fångades under säsongen mot normalt ca 100 (\bar{x} 1980-88: 106). Liksom för rödhaken (se ovan) fångades fler fåglar än normalt under de tio sista dagarna i september (35 % av säsongsumman mot 23% 1980-88) och betydligt färre under oktober (49% mot 73% under 1980-88). Tolv gransångare bedömdes tillhöra den sydliga rasen (jfr. ovan). Alla var årsungar (1k) och fångades i juli (4), september (7) och oktober (1). De fyra julfåglarna har sannolikt lokalt ursprung.

I stora drag verkar 1989 ha varit ett mindre lyckat häckningsår för flertalet små insektsätande tättingar, åtminstone om man ser till de arter som häckar relativt sent som till exempel sångare och flugsnappare (Tabell 4). Den långvariga torkan under sommaren medförde att det var ont om insekter och detta kan naturligtvis ha påverkat häckningsresultatet för de nämnda artgrupperna.

Tabell 4. Fångstsidfror för några sent häckande insektsätande tättingar under höstsäsongen 1989 jämförda med medeltalen för 1980-88. Asterisk (*) anger sidfror från Flommen, övriga är från fyren.

Captures of some passerines, breeding late and feeding on insects, during autumn 1989, compared to averages for 1980-88. Asterisk () indicates figures from Flommen, all other figures are from the light-house garden.*

Art Species	1989	\bar{x} 1980-88
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	* 60	267
Rödstart <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	161	271
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	* 50	86
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	* 693	574
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	* 122	108
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	* 1964	2245
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	29	67
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	64	83
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	46	42
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	211	290
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	90	81
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	1033	2032
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	47	101
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	97	194

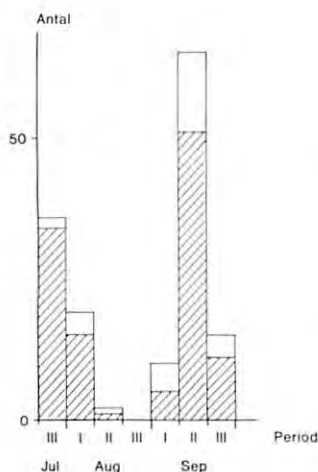
Invasionsarter saknades så gott som fullständigt. Även blåmesen, som trots allt märktes i drygt 1100 exemplar, hade ett "mellanår". Under riktiga invasionsår ligger säsongsummorna numera mellan 4000 och 6000 exemplar.

Bland de ovanligare inslagen i fångsten kan nämnas en stenfalk (16 september, stationens andra märkta, den första märktes 1955), en försärla (21 juli), en taigasångare (13 september, vilket är vårt tidigaste fynd av arten hittills), två brandkronade kungsfåglar (25 september och 23 oktober) samt det första höstfyndet av trädgårdsträdskrypare (24 september).

C: Flommen 21 juli - 30 september

Årets resultat, 4374 märkta fåglar, ligger ca 900 under medeltalet för 1980-88 (5253). Till stor del beror det på att antalet lövsångare endast uppgick till ungefär hälften (660) av medeltalet för 1980-88 (1250). Förekomsten av lövsångare i vassen växlar i takt med bladlusförekomsten, vilken alltså var av ringa omfattning under 1989.

Säsongens mest anmärkningsvärda händelse var den rikliga förekomsten av pungmes: 117 nymärkningar och 30 främmande kontroller. Fångstens tidsmässiga fördelning framgår av Figur 2. Figuren visar att pungmesarna anlände i två "vågor", en alldeles vid säsongens början och en kring mitten av september. Ungfåglarna dominerade, särskilt i den första vågen (92 respektive 75%). Med tanke på det stora antalet nymärkningar kan man anta att pungmesar häckade på många nya lokaler utanför kärnområdet vid Krankesjön, där arten sedan många år specialstuderas (se t.ex. Persson & Öhrström 1989a,b). Av de främmande kontrollerna var alla utom tre från Krankesjöområdet (se nedan).

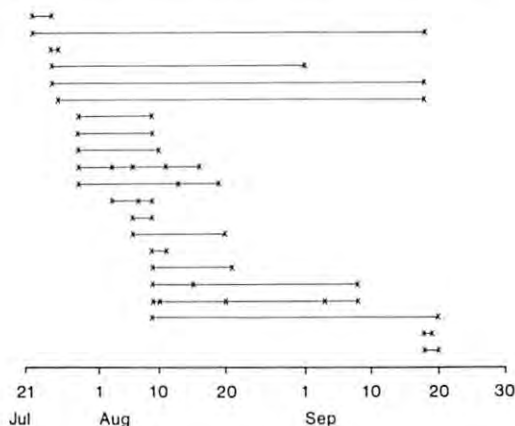

Figur 2. Antal nymärkta (fylld stapel) samt kontroller av annorstädes ringmärkta pungmesar vid Flommen 21 juli - 30 september 1989.

Number of ringed (filled column) and controlled (ringed elsewhere) Remiz pendulinus at Flommen 21 July - 30 September 1989.

Figur 3 visar återfångster av pungmesar en dag eller senare efter första fångstillfället. Av de 21 fåglar som återfångades förflöt en månad eller mer mellan första och sista fångstillfället i sju fall. Det är därmed inte sagt att fåglarna uppehållit sig i Flommen under hela denna tid. Avsaknaden av upprepade återfångster tyder i flera fall på motsatsen.

Av de pungmesar, som fångades i den första "vågen" (50 st), var alla utom fyra årsungar (1k). De hade i allmänhet just påbörjat sin partiella ruggning (omfattande

Figur 3. Återfångster av pungmesar vid Flommen under tiden 21 juli - 30 september 1989. Varje kryss betecknar ett fångstillfälle.

Recaptured Remiz pendulinus at Flommen 21 July - 30 September 1989. Each trapping occasion is marked with an "x".

kroppsfjädrar, flertalet täckare samt stjärtpennor), och de gamla fåglarna befann sig i motsvarande fas av sin kompletta ruggning. Fåglarna i den andra omgången där- emot, både unga och gamla, hade i stort sett avslutat sin ruggning. Pungmesarna kan alltså lämna häckningsområdet och genomföra ruggningen på annan plats, men huru- vida man kan tala om "ruggningsflyttning" så som nyligen konstaterats hos blåhaken (Ellegren & Staav 1990) är något tveksamt, eftersom fåglarna tydligen kan sprida sig i alla riktningar (Persson & Öhrström 1989b) och dessutom flyttar runt under pågåen- de ruggning.

Av de tre *Acrocephalus*-arterna (säv-, kärr- och rörsångare) fångades säv- och kärr- sångare i något högre antal än medeltalet 1980-88 medan antalet rörsångare var något lägre. Hos säv- och rörsångare inföll mediandatum den 16 augusti, vilket är nio respektive åtta dagar tidigare än "medelmediandatum" för 1983-88. Detta har sin för- klaring i att de gamla (2k +) fåglarna flyttar bort tidigare än årsungarna samt att an- delen gamla fåglar var större under 1989 än under något tidigare år på 1980-talet. För sävsångaren noterades 19% gamla fåglar mot i medeltal 9% under 1983-88 och för rörsångaren 35% mot i medeltal 24%. Hos kärrsångaren, som är en av de tidigast bortflyttande arterna, inföll mediandatum den 13 augusti, vilket endast är en dag tidi- gare än normalt. Även hos denna art var emellertid andelen gamla fåglar högre än vanligt: 18% mot 8% under 1980-88.

Tabell 5. Åldersuppdelning av gamla (2k +) säv-, kärr- och rörsångare fångade på Flommen 21 juli - 30 september 1985-89. 2k = fjolåring, 2k+ = fjolårinng eller äldre, 3k+ = äldre än fjolåring. Procentsat- sen ej beräknad om andelen obestämda(2k+) fåglar är större än 10% av totalantalet.

Age distribution in adult Acrocephalus schoenobaenus, A. palustris and A. scirpaceus. Site and period: Flommen 21 July - 30 Sept 1985-89. 2k (Euring code 5) = bird in its second calendar year, 2k+ (Euring code 4) = bird in its second calendar year or more, 3k+ (Euring code 6) = bird in its third calendar year or more. Percentage not calculated when the proportion of unspecified adults (4) is larger than 10%.

	År	2k	2k +	3k +	% 2k
Sävsångare	1985	11	7	11	-
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	1986	37	5	24	56
	1987	21	1	24	46
	1988	49	0	34	59
	1989	79	0	50	61
Kärrsångare	1985	11	1	2	78
<i>A. palustris</i>	1986	11	0	3	78
	1987	7	0	2	77
	1988	12	1	7	60
	1989	18	0	4	82
Rörsångare	1985	193	35	203	45
<i>A. scirpaceus</i>	1986	404	52	250	57
	1987	325	17	227	57
	1988	354	11	252	57
	1989	451	0	235	66

Den höga andelen gamla fåglar beror sannolikt främst på två faktorer. För det första är det ett tecken på att 1989, som tidigare nämnts, var ett relativt dåligt häck- ningsår för flera insektätande arter. För det andra är det en effekt av att 1988 var ett ovanligt gott häckningsår för dessa arter, vilket också avspeglar sig i andelen fjolår- ingar (2k). Den metod för åldersuppdelning av gamla rörsångare i fjolåringar (2k) och

- äldre (3k +) (Karlsson m.fl. 1988), gäller med viss modifikation även för säv-och kärrsångare. I Tabell 5 ges en översikt av denna åldersuppdelning under den tid vi har tillämpat den i full utsträckning (fr.o.m. 1985). För kärrsångaren är materialet tunt (endast 10-20 fåglar per år) och dessutom är arten mindre knuten till ren bladvass som rastplats under flyttningen än de två andra. Proportionellt sett är sålunda kärrsångaren ungefär fem gånger vanligare än rörsångaren i fångsten vid fyren under hösten!

Av övriga arter av intresse kan nämnas att antalet ladusvalor var det lägsta sedan fångsten på Flommen startade 1976. Även buskskvättan fångades i litet antal (50 mot medelvärdet 86 för 1980-88). Bland de ovanligare inslagen i fångsten var en försärla (22 juli), en trastsångare (16 augusti) och en dvärgsparv (8 september).

D: Fångst utanför standardprogrammet

Liksom i fjol bedrevs vadarfångst vid Nabben med hjälp av ett tjugotal vadarfällor. Under perioden 7 juli - 14 augusti fångades endast 276 fåglar. Av dessa var 175 vadare (kärrsnäppa 131, drillsnäppa 32), resten utgjordes främst av sädesärla (61) och stare (15). Anledningarna till det magra utbytet var bl.a. att fåglarna hellre rastade på Måklappen eftersom de ständigt stördes av strandflanörer på Nabben. Vid lågvatten finns dessutom så stora ytor att rasta på, att man måste ha betydligt fler fällor för att bättre täcka in området.

Avsikten med vadarfångsten har främst varit att studera ruggningen hos adulta kärrsnäppor. Från flera fångstplatser runt Östersjön har rapporterats att mellan 25 och 40% av de gamla kärrsnäpporna ruggar sina vingpennor mitt under pågående flyttning. Detta kan tyckas vara en något avig strategi, eftersom fåglarna har mest behov av hela vingar just under flyttningen. Det visar sig emellertid att kärrsnäpporna har anpassat sin ruggning så att luckan i vingen blir minimal och inte spelar någon roll för flyttningen. De ruggande fåglarna varken rastar längre eller lägger upp mer fett inför kommande flyttningsetapper (Holmgren m.fl. i manus).

Vi nöjer oss här med en kort presentation av våra egna resultat, vilka kommer att ingå i en mera omfattande analys tillsammans med motsvarande data från bl.a. Ottenby (Holmgren m.fl. i manus). I Tabell 6 redovisas antalet ruggande fåglar inom

Tabell 6. Antal ruggande kärrsnäppor (R) samt genomsnittlig ruggningsgrad (RG) hos fjolåringar (2k) respektive äldre fåglar (3k +) under 1988-89. N = antalet fåglar. HP = handpennor. AP = armpennor. Ruggningsgraden bedömd efter en sexgradig skala: 0 = oruggad penna, 5 = fullvuxen ny penna. En fågel får alltså 50 "poäng" när samtliga handpennor är ruggade (Ginn & Melville 1983)

Number of moulting Calidris alpina (R) and average moult score (RG) during 1988-89 distributed on age classes. 2k = bird in its second calendar year (Euring cod. ' ' 3k+ = bird in its third calendar year or more (Euring code 6). Moul scores calculated according to Ginn & Melville (1983). N = number of birds. HP = primaries. AP = secondaries.

	N		2k R	%	RG		N	3k + R	%	RG
1988	99	HP	89	90	20	263	HP	70	27	16
		AP	11	11	9		AP	2	1	4
1989	62	HP	51	82	16	57	HP	14	25	13
		AP	1	2	5		AP	0	0	0

varje ålderskategori och den genomsnittliga ruggningsgraden för de ruggande fåglarna. (Ruggningsgraden bedöms för varje penna från 0 till 5, där 0 betyder att pennan är oruggad och 5 fullt utvuxen ny penna.)

Vi kan konstatera att en tydlig skillnad föreligger mellan de två åldersklasserna: Bland fjolåringarna är det betydligt fler som har påbörjat ruggningen än bland de äldre, och följaktligen har fjolåringarna också hunnit längre. I genomsnitt har en ruggande fjolåring en ny handpenna mer än de äldre. Ett mindre antal fjolåringar har även börjat ruggningen av armpennorna medan detta är mycket ovanligt hos de äldre. Dessa skillnader kan ha många olika förklaringar, av vilka en kan vara att fjolåringarna inte häckar i samma utsträckning som de äldre och därför börjar rugga tidigare.

E: Pullmärkning

Under året ringmärktes 244 boungar, huvudsakligen i holkar. I småfågelholkarna i parken (125 st), som nu kontrollerats i tio år, var resultaten för blåmes och talgoxe något lägre än medeltalet för perioden, för svartvit flugsnappare något högre och för rödstjärt endast ungefär fjärdedelen av medeltalet. Under de fem första åren (1980-84) låg antalet märkta rödstjärtungar på mellan 25 och 35 per år, 1989 märktes endast fem ungar fördelade på två kullar.

Antalet starholkar utökades till 20 vid fyren och lika många vid fågelstationen. Sex respektive fem par fick ut sammanlagt 50 ungar.

Variationer i fångstsiffrorna under 1980-talet.

Sedan flera år tillbaka övervakas den svenska fågelfaunan genom mätningar på häckningsplatser (häckfågeltaxeringar), och räkningar av flyttande fåglar (sträckräkning vid Falsterbo och ringmärkning vid Ottenby fågelstation). Ursprungligen ingick inte ringmärkningen vid Falsterbo i det Program för övervakning av miljökvalitet (PMK) som Statens Naturvårdsverk bedriver. Vi har nu kommit överens med SNV att inkludera även ringmärkningen vid Falsterbo i PMK-arbetet, vilket vi finner mycket glädjande. Sammantagna bör de olika delprojekten ge en god bild av förändringar i den svenska fågelfaunan.

När det gäller långsiktiga beståndsförändringar, är en tioårig serie ringmärknings-siffror i kortaste laget. Visserligen kan man hos vissa arter se tendenser åt ena eller andra hållet, och för att kontrollera om det kan tänkas stämma med verkligheten är en jämförelse med andra mätningar lämplig. De andra mätningarna behöver inte heller nödvändigtvis vara så mycket säkrare, men ju fler mätningar som oberoende av varandra visar samma tendens, ju säkrare vågar man vara på att mätningarna speglar ett verkligt förhållande.

Det skall också framhållas att antalet ringmärkta fåglar utgör ett mycket litet stickprov ur populationen. Faktorer i omgivningen som är omöjliga att kompensera för (framför allt väderleken) gör att fångstsiffrorna från år till år skiftar kraftigt. Särskilt under våren är vådrets inflytande på fångsten vid Falsterbo stort. Vissa år med extremt höga eller låga fångstsiffror medför att tendensen under en så pass kort period som tio år kan bli helt missvisande. I vårt material är vårsåsongen 1984 ett exempel på en sådan säsong med mycket höga siffror för de flesta arter och 1989 ett exempel på motsatsen. Under höstsåsongerna är 1982 och 1988 år med mycket höga siffror, delvis beroende på vädersituationer som koncentrerat fåglarna till Falsterbo, men också (framför allt?) på att de var goda häckningsår.

En annan faktor som nämns i sådana här sammanhang är själva fångstplatsens beskaffenhet. I Falsterbos fall är säkerligen denna faktor av underordnad betydelse, eftersom både fyrdungen och Flommen med sina utsatta lägen knappast lär vara ideala rastplatser. Snarare är de att betrakta som "tillflyktsorter" för fåglar som söker en stunds vila efter en flyttningsetapp.

Slutligen skall också nämnas att fångsten på Flommen avbröts redan den 15 september under 1980-82. För de två talrikaste "vassarterna", säv- och rörsångare, innebär det att i genomsnitt 9 respektive 11 procent av fångsten "föll bort" under dessa tre år. Det visar sig emellertid att detta förhållande inte har någon avgörande betydelse vid beräkningen av trenderna för dessa två arter. Av övriga på lokalen intressanta arter, betyder den kortare fångstperioden i genomsnitt bara någon enstaka procent av säsongsumman och kan lämnas helt utan avseende.

Bland de drygt 40 arter som fångas i antal som tillåter mätning av trender finns generellt sett fler arter med en minskande tendens än tvärtom för den behandlade perioden 1980-89. Svaga ökningar konstateras hos bl.a. kärrsångare, törnsångare, svarthättia och gransångare. Statistisk prövning (Spearman's Rank Correlation Test) visar dock att ingen av dem är signifikant. Ett femtontal arter uppvisar negativa trender och flera av dem är statistiskt signifikanta. I några fall kan den minskande trenden vara en följd av ovanligt höga fångstsiffror i början av perioden. I andra fall är det med stor sannolikhet fråga om långsiktig nedgång. Det gäller bl.a. arter med anknytning till jordbruks- eller annat öppet landskap: ladusvala, sädesärla, buskskvätta, stenskvätta, stare och gråsparv (se även Andersson 1988, Hjort & Pettersson 1990, Roos 1989, 1990). En tredje artgrupp karakteriseras av en nedgång under mitten av decenniet följt av en uppgång i slutet. Det gäller främst sådana arter som övervintrar i Europa, t.ex. gärdsmyg, rödhake och kungsfågel. Utan tvekan har de kalla vintrarna 1984-87 och de senaste årens mycket milda vintrar haft kraftig inverkan på bestånden av dessa arter. I Figur 4-6 visas ett par exempel ur respektive grupp.

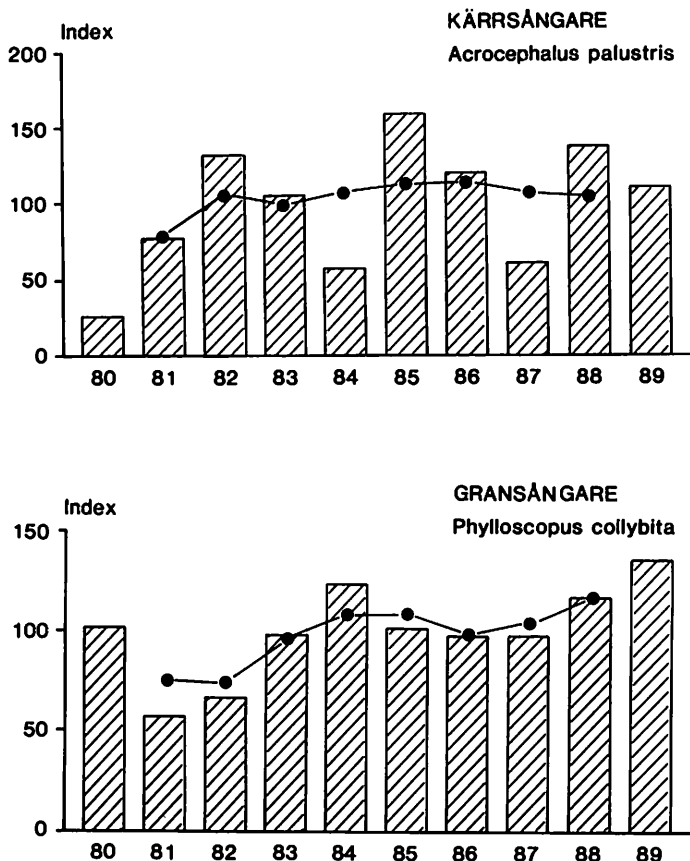

Gråsparven tillhör de arter som minskat under 1980-talet

Foto: Jens B Bruun

Figur 4-6. Exempel på fångstsiiffrornas variation under tio år (1980-89). Staplar = index. Punkter = glidande treårsmedelvärden. Index 100 = medelvärdet 1980-89.

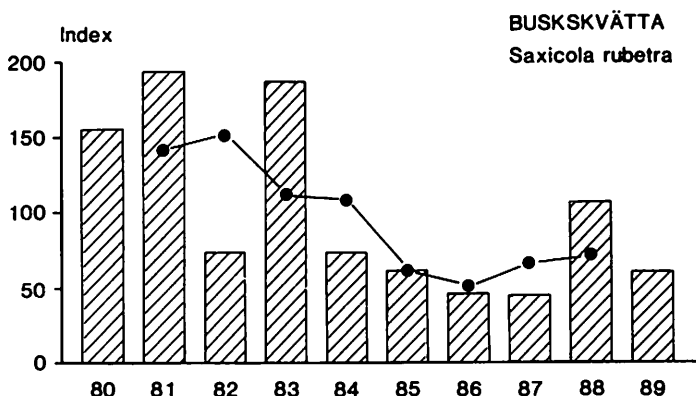
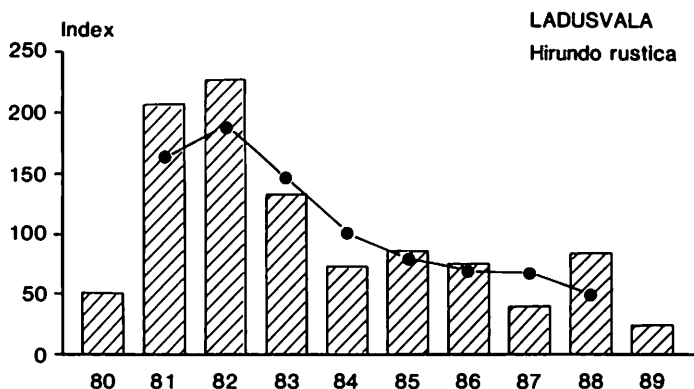
Number of ringed birds of some selected species during ten years (1980-89). Columns = index. Dots = running three year means. Index 100 = average 1980-89.

Figur 4a. Kärrsångare *Acrocephalus palustris*. Flommen. Index 100 = 110. Kärrsångarens ökning är störst under första hälften av 1980-talet, varefter fångstsiiffrorna pendlar kring en ganska jämn nivå. Även i punkttaxeringarna (Svensson 1989) och vid Ottenby (Pettersson 1989) visar arten en ökande tendens, som dessutom verkar fortsätta (1988 har högsta index). Materialet i dessa bägge mätningar är dock mindre än vårt.

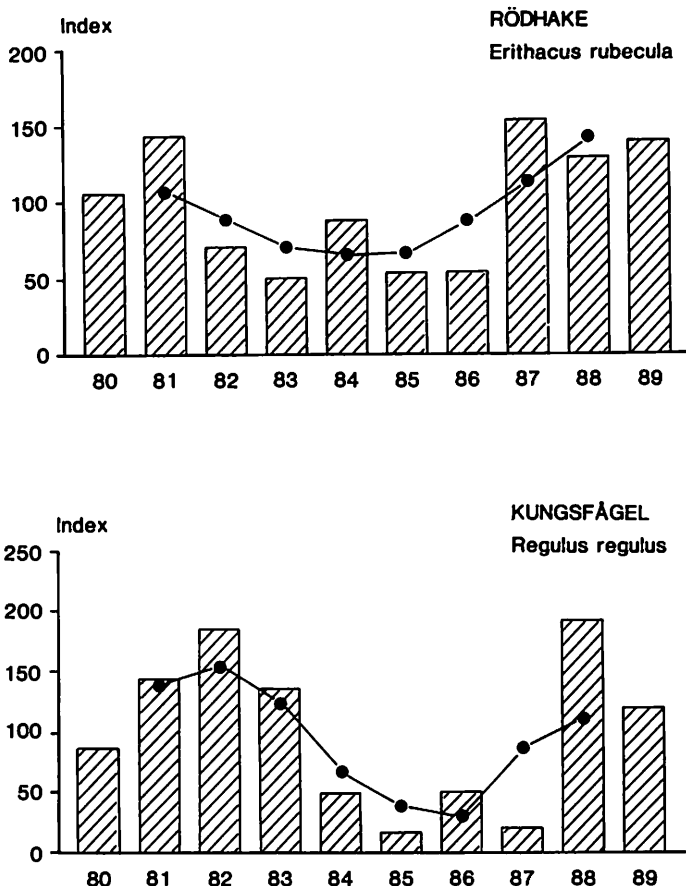
Fångsten under våren varierar mellan 10 och 20 exemplar, undantaget 1983 då 32 fåglar fångades, och visar ingen tendens.

Figur 4b. Gransångare *Phylloscopus collybita*. Fyren, vår. Index 100 = 42. För gransångaren är tendensen till ökning mycket nära signifikans, men ökningen går långsamt (låg variationskoefficient: 24%). Främst är det fångsten under våren som har ökat. Vi antar att detta beror på den ökade förekomsten av den sydliga gransångaren *Phylloscopus c. collybita*. Arten häckar numera dessutom på Falsterbonäset. Att motsvarande ökning inte uppträder i fångsten under hösten kan bero på att de sydliga gransångarna, som alltså bara finns i sydligaste Sverige, i hög grad lämnar landet direkt när höstflyttningen inleds. Ytterligare ett indicium på att ökningen beror på inslag av sydlig gransångare, är den ökning som arten visat i Danmark under 80-talet. (Jacobsen 1989).

Figur 5a. Ladusvala *Hirundo rustica*. Flommen. Index 100 = 246. Artens minskande tendens är inte signifikant, men även i sträckssiffrorna vid Falsterbo och punkttaxeringarna är den negativa trenden påtaglig. Ladusvalan ingår i den grupp av arter som har det gemensamt att de finns i jordbrukslandskap och dessutom minskar i antal. Inom alla PMK:s fågelregistreringar är tendenserna likartade. Orsakerna står med stor sannolikhet att finna i dagens jordbruksmetoder med monokulturer, minskad betesgång och användning av bekämpningsmedel. Landskapet blir sterilt och därifrån trivs inga fåglar heller.

Figur 5b. Buskskvätta *Saxicola rubetra*. Flommen. Index 100 = 82. En art som tillbringar vintern strax söder om Sahara och som antas ha drabbats av torkan i Sahel-zonen i början av 1970-talet. I provytetaxeringarna ligger artens numerär idag på ungefär fjärdedelen av vad den var 1970, och den kraftigaste nedgången inträffade just i början på 70-talet. I punkttaxeringarna, som startade 1975, är tendensen därför mera stabil (Svensson 1989). Nedgången under 1980-talet går dock inte att enbart skylla på problem i vinterkvarteren. Troligare är att faktorer som minskad betesgång, utdikning av fuktängar och den allt större avsaknaden av buskridåer och dikesrenar i jordbrukslandskapet påverkar buskskvättan i negativ riktning (Moreno 1988).

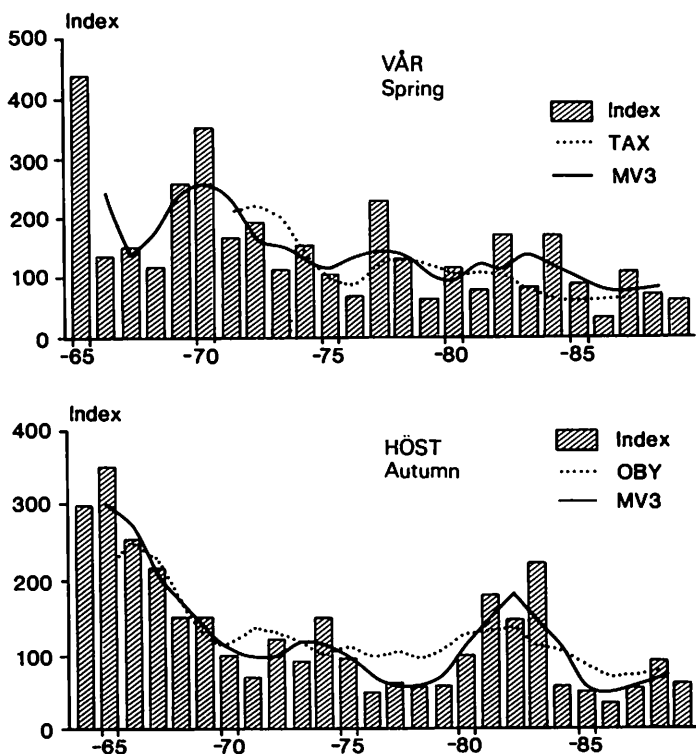
Figur 6a. Rödåke *Erithacus rubecula*. Fyren, höst. Index 100 = 2271.

Figur 6b. Kungsfågel *Regulus regulus*. Fyren, höst. Index 100 = 1622. Kurvorna för de bägge arterna liknar varandra och "svackan" i mitten beror säkerligen på effekter av de kalla vintrarna under motsvarande år.

Samtidigt med genomgången av tio års standardiserad fångst pågår en sammanställning av material från tiden före 1980. Regelbunden fångst har pågått vid fyren sedan hösten 1962 och från och med 1965 även under våren. Säsongerna har visserligen varit kortare och fångstinsatsen mindre, men trots detta finns vissa möjligheter att utnyttja materialet. Ett exempel visas i Figur 7, där fångsten av rödstjärt under åren 1964-79 räknats upp enligt en viss modell och knutits ihop med de tio "standardiserade" åren 1980-89. Som jämförelse har även resultaten från provytetaxeringarna inom Svensk Häckfågeltaxering 1970-88 (Svensson 1989) lagts in i figuren över fångsten under vårsäsongen. Siffrorna under höstsäsongerna jämförs med fångsten vid Ottenby under samma period (Pettersson 1989). Jämförelsen visar att uppräknningen av de

Figur 7. Långsiktig trend för rödstjärt baserad på fångstsiffror vid Falsterbo 1965-89 (vår) och 1964-89 (höst). För åren före 1980 har siffrorna justerats med hänsyn till kortare säsonger och lägre nätantal. Index 100 = medeltalet för den standardiserade perioden 1980-89: vårsäsongen: 103, höstsäsongen: 260. De heldragna kurvorna visar glidande treårsmedelvärden (MV3). Som jämförelse i figuren över vårfångsten har data från provytetaxeringarna inom Svensk Häckfågeltaxering 1970-88 lagts in i form av glidande treårsmedelvärden (streckad kurva). Index 100 = medeltalet för perioden 1975-84, i rödstjärtens fall 28 par. Höstfångsten jämförs med motsvarande data från Ottenby, också inlagd som glidande treårsmedelvärden (streckad kurva). Index 100 = medeltalet för 1980-89 (195). Data från Svensson (1989), Pettersson (1989) samt Ottenby fågelstations dagbok.

*Long-term trends for *Phoenicurus phoenicurus* based on ringing figures at Falsterbo 1965-89 (spring) and 1964-89 (autumn). Figures from before 1980 adjusted according to shorter trapping seasons and fewer nets. Index 100 = average for the standardized period 1980-89: spring: 103, autumn: 260. Unbroken lines show running three-year means (MV3). Spring figures are compared to results from the Swedish Breeding Bird Censuses 1970-88: Broken line shows running three-year means based on the average for 1975-84 (Index 100 = 28 pairs). Autumn figures are compared to corresponding data from Ottenby Bird Observatory, SE Sweden: Broken line shows running three-year means based on the average for 1980-89 (Index 100 = 195). Data from Svensson (1989), Pettersson (1989) and the Diary of Ottenby Bird Observatory.*

Rödstjärten visar entydigt på en minskning både under våren och hösten. Tendensen är likartad i PMK:s övriga mätningar. Arten övervintrar i områden söder om Sahara (Sahel) och drabbades hårt av den svåra torkan i början av 70-talet. Dessvärre tycks minskningen fortsätta och detta ger anledning till spekulationer kring huruvida arten har problem i häckningsmiljön också (hållbyggare). En undersökning i av människan opåverkad häckningsmiljö i norra Finland visar emellertid att rödstjärten minskar även där (Järvinen 1981).

gamla siffrorna är trovärdig, även om resultaten naturligtvis bör tolkas med försiktighet.

Såväl det äldre som det standardiserade materialet kommer att publiceras i ett Anser-supplement under 1990.

Andra projekt med anknytning till ringmärkningen

Stationen har deltagit i det internationella ACRO-projektet för kartläggning av *Acrocephalus*-arternas flyttning genom Europa samt i det svenska Projekt Lövsångare, som är ett liknande projekt för kartläggning av lövsångarens flyttning.

I samarbete med forskare vid Lunds universitet (Roland Sandberg, Susanne Åkeson) har studierna kring fåglarnas orientering och flyttningsstrategi fortsatt. Två uppsatser i ämnet är klara för publicering: den ena behandlar solnedgångsorientering hos rödhakar, den andra är en analys av fett- och vattenhalt hos flyttande rödhakar vid Falsterbo och Ottenby.

Efter två års idogt knappande kändes det nästan som en befrielse, när fågel nummer tvåhundra-trettiosex-tusen-fyrahundra-femtioåtta var inskriven i datorerna. Därmed är det också dags att börja njuta frukterna av arbetet i form av stora tidsvinster vid genomgång av olika material. Bara i denna rapport finns ett antal uppgifter som nu går att få fram omedelbart, jämfört med flera dagars räknande för hand. Inte minst för den slutliga sammanställningen av Fotoprojektet kommer mycken tid att vinnas.

Slutligen skall också nämnas att fågelstationen och Anser:s redaktion arbetar med att färdigställa en ny guide om fågelliv och fågelskådning på Falsterbonäset, sedan den förra, som utgavs av SNF 1971, i stort sett är slutsåld och i vissa delar något inaktuell. Den nya guiden, som kommer att tryckas i både svensk och engelsk version, blir i bästa fall färdig redan i höst! Manus är i huvudsak klart och ur innehållet kan nämnas avsnitt om fågelflyttningen som företeelse, om flyttfågelåret vid Falsterbo, om häckfågelfaunan på Falsterbonäset, om bestämning av våra vanligaste rovfåglar, om fågelforskningen vid Falsterbo samt praktiska tips och anvisningar m.m. Bland medarbetarna finns Paul Eric Jönsson, Nils Kjellén, Klaus Malling Olsen och Magnus Ullman.

Återfynd och kontroller

Under tiden 1 februari 1989 - 1 maj 1990 rapporterades totalt ca 130 återfynd och ett nittiotial främmande kontroller. Vi redovisar här översiktligt några av de intressantare fynden.

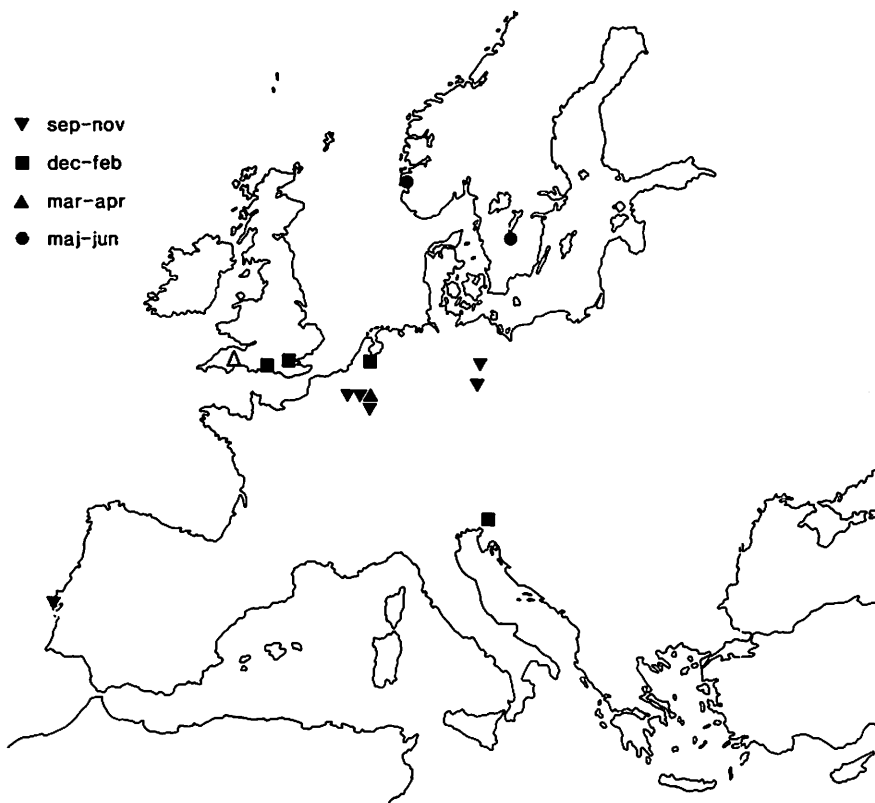
Bland långtidsåterfynden värda omnämnande är en kustsnäppa märkt som årsung (1k) i augusti 1978 och rapporterad skjuten vid Calais i Frankrike i augusti 1989 då den alltså var drygt elva år gammal. Det innebär en tangering av gällande åldersrekord för arten i Sverige (Staav 1989). Ännu äldre var en spovsnäppa som kontrollerades vid Nabben i augusti 1989. Den märktes som 1k vid Björneborg i Finland 1975 och är med sina 14 år äldre än det "internationella åldersrekordet" på drygt tolv år som anges av Staav (1989). Ett tredje exempel på en fågel som uppnått hög ålder är en gransångare märkt som 2k i april 1985 och funnen död vid Hamburg fyra år senare då den alltså var knappt fem år gammal. Enligt Staav (1989) har ingen svensk märkt gransångare uppnått en ålder högre än fem år.

En pärluggla märkt i oktober 1986 kontrollerades i september vid Vasa i Finland. Våra hittills nordligaste fynd av järnsparv och sävsångare rapporterades från Tromsø i Norge (maj) respektive Rödkallen i Norrbotten (juni).

Söderifrån rapporterades bl.a. svarthätta från Algeriet (februari) och Syrien (maj) och kungsfågel i Belgien (december) och vid Nantes i västra Frankrike (december). Det sistnämnda är ett av våra mest långväga återfynd av kungsfågel. Från Frankrike rapporterades även tre vinterfynd av sävsparv.

Trots att över tusen blåmesar märktes har bara två återfynd inkommit från utlandet: en kontrollerad vid Stignæs på sydvästra Själland och en funnen död vid Rostock, DDR. Detta kan antyda att blåmesarna i hög grad återvände inåt Skåne i stället för att sträcka ut.

Fjölårets massmärkning av grönsiska (ca 3300) har hittills resulterat i 13 återfynd, vars fördelning i tid och rum visas i Figur 8. Spridningen från Portugal i väster till Jugoslavien i öster visar liksom tidigare återfynd (se karta hos Roos 1984) den stora variationen i grönsiskans flyttningsmönster orsakad av frösättningen hos al, björk och gran.

Figur 8. Återfynd av grönsiskor ringmärkta under invasionshösten 1988. Den tomma triangeln anger märkplats för en fågel som kontrollerades vid Falsterbo i april 1989.

Recoveries of Carduelis spinus ringed during autumn 1988. Open triangle shows ringing site for a bird recaptured at Falsterbo in April 1989.

Som nämnts tidigare gjordes ett trettiotal främmande kontroller av pungmes under hösten. Förutom från Krankesjön med omnejd erhöles två kontroller från Ystadtrakten (pullmärkta) samt en gammal hona märkt i maj på Gotland. Den 18 september kontrollerades en fågel med fransk ring, märkt i oktober 1988 ungefär tio mil norr om Bordeaux. En poäng i sammanhanget är att samtidigt märktes vid Flommen den pungmes som i februari i år kontrollerades på exakt samma plats i Frankrike.

Meddelanden från Falsterbo fågelstation

Under 1989 publicerades följande arbeten i stationens meddelandeserie:

- Nr 127. Kjellén, N. 1989. Ålders- och könsfördelning hos sträckande rovfåglar över Falsterbohalvön hösten 1988. - Anser 28: 1-16.
- Nr 128. Jönsson, P.E. 1989. Svartbenta strandpiparen *Charadrius alexandrinus* i Skåne 1988 - en projektrapport. - Anser 28: 25-36.
- Nr 129. Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1989. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1988. - Anser 28: 133-152.
- Nr 130. Søgård, S. & Østerbye, G. 1989. Höststräcket av bivrak *Pernis apivorus* vid Falsterbo 1977-86. - Vår Fågelvärld 48: 191-201.
- Nr 131. Jönsson, P.E. 1989. Svartbenta strandpiparen *Charadrius alexandrinus* i Skåne 1989 - en projektrapport. - Anser 28:251-258.

Särtryck av dessa uppsatser, liksom av tidigare publicerade meddelanden, kan beställas från fågelstationen (adress nedan).

Tack

I själva ringmärkningsarbetet deltog förutom författarna även följande personer: Per Andell, Johan Andersson, Jette Brandt, Sophie Ehnbohm, Henning Heldbjerg, Troels Ortvad och Karin Persson. Till dessa samt till alla dem, som på ett eller annat sätt engagerat sig i stationens verksamhet under 1989, framför vi stort och hjärtligt tack!

Referenser

- Andersson, S. (Red.) 1988. Fåglar i jordbrukslandskapet. - Vår Fågelvärld, Suppl. 12. Stockholm.
- Ellegren, H. & Staav, R. 1990. Ruggningsflyttning hos blåhaken *Luscinia s. svecica*. - Vår Fågelvärld 49: 80-86.
- Ginn, H.B. & Melville, D.S. 1983. Moults in Birds. BTO Guide 19. Tring.
- Hjort, C. & Pettersson, J. 1990. Flyttfåglarnas antal och den föränderliga miljön. - Calidris 19: 13-23.
- Holmgren, N., Ellegren, H. & Pettersson, J. Moults during migration in the Dunlin. -I manus.
- Jacobsen, E.M. 1989. Ynglefuglerapport 1988. Dansk Orn. Forenings Fugleregistreringsgruppe.
- Järvinen, A. 1981. Population trends in the Redstart *Phoenicurus phoenicurus* in northern Fennoscandia. - Orn. Fennica 58: 129-131.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1988. Åldersbestämning av rörsångare *Acrocephalus scirpaceus* med hjälp av irisfärg, tarsfärg och tungfläckar. - Vår Fågelvärld 47: 141-146.

Blåmesfångst i "alet"

Foto: Jan Elmelid/N

- Moreno, J. 1988. Buskskvätta *Saxicola rubetra*. I Andersson, S. (Red.) Fåglar i jordbrukslandskapet, Vår Fågelvärld, Suppl. 12: 289-292.
- Persson, O. & Öhrström, P. 1989a. A new avian mating system: ambisexual polygamy in the Penduline Tit *Remiz pendulinus*. - *Ornis Scand.* 20: 105-111.
- Persson, O. & Öhrström, P. 1989b. Pungmesen i Skåne 1989 - en preliminär rapport. - *Anser* 28: 264-266.
- Pettersson, J. 1989. Fågelräkning vid Ottenby. Rapport från verksamheten 1988. - Statens Naturvårdsverk, Rapport 3657. Solna.
- Roos, G. 1984. Flyttning, övervintring och livslängd hos fåglar ringmärkta vid Fals-terbo (1947-1980). - *Anser*, Suppl. 13. Lund.

- Roos, G. 1989. Fågelsträckräkning vid Falsterbo. Rapport från verksamheten 1988. - Statens Naturvårdsverk, Rapport 3658. Solna.
- Roos, G. 1990. Sträckräkningar vid Falsterbo 1985, 1986 och 1987. - Anser 29: 3-52.
- SMHI. 1989. Väder och vatten. Norrköping.
- Staa, R. 1989. Åldersrekord för fåglar ringmärkta i Sverige - Aktuell lista 1989. - Vår Fågelvärld 48: 251-275.
- Svensson, S. 1989. Fågeltaxering i PMK:s referensområden. Rapport från verksamheten 1988. - Statens Naturvårdsverk, Rapport 3659. Solna.

Summary

Daily trapping of migrants (mainly passerines) was carried out at Falsterbo (55.23 N, 12.50 E), southern Sweden, during spring and autumn of 1989. The trapping efforts at the standard sites, Fyren (lighthouse garden) and Flommen (reed bed area) are summarized in Table 1. Annual and seasonal totals of all species are given in Appendix. Out of a grand total of 18 946 birds (\bar{x} 1980-88 = 24 167), 97% were trapped within the standardized trapping scheme (A-C in Appendix).

A: Fyren (lighthouse garden) 21 March - 10 June

In spring 3441 birds were ringed, which is the second lowest total during the 1980s and around 1100 below the average for 1980-88 (4535). Most numerous were Erithacus rubecula (727) and Phylloscopus trochilus (985).

Table 2 shows the ringing totals for 20 selected species compared to the average for 1980-88. In most cases the numbers in 1989 are below the average. Troglodytes troglodytes and Regulus regulus were trapped in greater numbers than normal, which may be an effect of mild winter. Then it is a bit surprising that the number of for example Erithacus rubecula only was around 60% of the average, since this species also mainly spends the winter in Europe.

Table 3 shows the main migration period (during which 90% of the birds were caught) and median date in spring 1989 for four species wintering in Europe and four in Africa. The differences from the "normal" migration periods are probably due to weather conditions with some very warm periods bringing in species like Troglodytes troglodytes, Regulus regulus, Sylvia curruca and Phylloscopus trochilus somewhat earlier.

Rare birds caught in spring were one Phylloscopus inornatus (first record in spring) and one Certhia brachydactyla.

B: Fyren (lighthouse garden) 21 July - 10 November

During this period, 10 576 birds were ringed (\bar{x} 1980-88: 13 459). Most numerous were Erithacus rubecula (3224), Phylloscopus trochilus (1033), Regulus regulus (1966), and Parus caeruleus (1148).

The number of Erithacus rubecula was more than 1000 over the average for 1980-88. In this species and in Troglodytes troglodytes the main migration period fell earlier than normal (Fig. 1). The reasons behind this, such as weather conditions, fat accumulation etc. are discussed. Also the migration of Regulus regulus started earlier than normal but lasted longer, probably due to an influx of birds with a remote north-easterly origin at the end of the season.

Generally 1989 seems to have been a rather bad breeding season at least for species breeding late in the season and feeding on insects. Some examples are given in Table 4. The drought during the summer resulted in low production of insects.

Irruptive species were almost absent. Even if 1100 *Parus caeruleus* were ringed, it was far from the number during irruptions (4000-6000).

Rare birds in autumn were one *Falco columbarius*, one *Phylloscopus inornatus* and one *Certhia brachydactyla*.

C: Flommen (reed bed area) 21 July - 30 September

The total, 4374 ringed birds, is 900 below the average for 1980-88. Most remarkable was the high number of *Remiz pendulinus*: 117 ringed and 30 recaptures of birds ringed elsewhere. Fig. 2 shows the time distribution and Fig. 3 the recaptures of ringed birds. Seven birds were retrapped after a month or more and some of them had probably left the area during this time. In the first "wave" (July - beginning of August) consisting of 92% juveniles, most birds were just about to start their partial moult (complete in adults), while the birds in the second "wave" (September) had almost finished moulting.

Acrocephalus scirpaceus

Foto: Tommy Flies

In the *Acrocephalus* species, a higher proportion of adults than normal was recorded. This is probably due to two main factors: 1989 was a rather bad breeding season and 1988 was a very good one. Thus, the number of birds in their second calendar year (Euring code 5) was proportionally higher than normal (Table 5).

Among rare birds trapped at this site, the most remarkable one is an *Emberiza pusilla*.

D: Trapping outside the standard scheme

*Waders were trapped at Nabben during late summer, but the numbers were low due to hard trapping conditions. Only 175 waders were ringed, of which 131 *Calidris alpina*. Moulting was recorded in *Calidris alpina* and the results are shown in Table 6. The higher moulting score in second year birds may be due to the fact that these birds do not breed and thus start their moulting earlier.*

Ten-year trends in the ringing figures (1980-89).

*The standardized ringing scheme has now been in operation for ten years. Some examples of trends are given in Figs. 4-6. Also, the ringing figures from 1964 (autumn) and 1965 (spring) up to 1979 are analysed for some species. With some adjustments they can be useful for monitoring purpose. Fig. 7 shows the long term trends for *Phoenicurus phoenicurus* based on adjusted ringing figures along with the standardized period 1980-89. The graph is compared to the Swedish Breeding Bird Censuses 1970-88 (spring) and ringing totals from Ottenby Bird Observatory 1964-89 (autumn).*

Recoveries

*Among recoveries reported up to 1 May 1990 was a 14 year old *Calidris ferruginea*, one of the oldest ever recorded. An *Aegolius funereus* ringed in 1986 was recaptured in Finland in september 1989. Northern recoveries were a *Prunella modularis* in Tromsø, north Norway, and an *Acrocephalus schoenobaenus* near Luleå, north Sweden.*

*Out of the large number of *Carduelis spinus* (3300) ringed in 1988, 13 have been reported, most of them controlled by ringers. The distribution of the recoveries are shown in Fig. 8.*

*One *Remiz pendulinus*, controlled at Flommen in September, was ringed in France, north of Bordeaux, in October 1988. Another one, ringed at Flommen, was controlled at the very same spot in France in February 1990.*

Lennart Karlsson, Ola Svensson & Göran Walinder, Falsterbo fågelstation, Box 17, 230 11 Falsterbo.

Foto sid 129: Jan Elmelid/N

APPENDIX

Ringmärkta fåglar vid Falsterbo fågelstation 1989 fördelade på fångstlokaler. A: Fyren 21 mars - 10 juni. B: Fyren 21 juli - 10 november. C: Flommen 21 juli - 30 september. D: Fångst utanför standard-programmet. E: Pull.

Number of birds ringed at Falsterbo Bird Observatory in 1989 distributed on different trapping sites. A: Fyren 21 March - 10 June. B: Fyren 21 July - 10 November. C: Flommen 21 July - 30 September. D: Trapping outside the standard scheme. E: Pulli.

	A	B	C	D	E	SUMMA
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	-	-	-	1	1	2
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	-	35	-	-	-	35
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	-	1	-	-	-	1
Fjällvråk <i>Buteo lagopus</i>	-	-	-	1	-	1
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	-	-	-	-	3	3
Stenfalk <i>Falco columbarius</i>	-	1	-	-	-	1
Skärfläcka <i>Recurvirostra avosetta</i>	-	-	-	-	1	1
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	-	-	-	2	6	8
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	-	-	-	5	-	5
Spovsnäppa <i>Calidris ferruginea</i>	-	-	-	1	-	1
Kärrenäppa <i>Calidris alpina</i>	-	-	-	131	-	131
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	-	-	1	1	-	2
Rödbena <i>Tringa totanus</i>	-	-	-	2	-	2
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	-	-	1	1	-	2
Grönbena <i>Tringa glareola</i>	-	-	3	-	-	3
Drillnsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	-	-	1	32	-	33
Skrattmåås <i>Larus ridibundus</i>	-	-	-	3	-	3
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	-	-	-	1	-	1
Skräntärna <i>Sterna caspia</i>	-	-	-	-	2	2
Silvertärna <i>Sterna paradisaea</i>	-	-	-	-	2	2
Småtärna <i>Sterna albifrons</i>	-	-	-	-	12	12
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1	-	-	-	-	1
Gök <i>Cuculus canorus</i>	-	2	-	-	-	2
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	6	2	-	-	-	8
Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>	-	1	-	-	-	1
Större hackspett <i>Dendrocopus major</i>	4	1	-	-	-	5
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	2	-	47	-	-	49
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	5	-	60	-	4	69
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	22	2	-	-	-	24
Fältpiplärka <i>Anthus campestris</i>	-	-	-	1	-	1
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	3	240	11	-	-	254
Ångspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	-	16	2	11	-	29
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	-	6	55	-	-	61
Forsärla <i>Motacilla cinerea</i>	-	1	1	-	-	2
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	8	15	3	61	-	87
Sidensvans <i>Bombycilla garrulus</i>	-	-	-	1	-	1
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	67	570	23	-	-	660
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	164	240	84	-	-	488
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	727	3224	89	1	-	4041
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	24	4	1	-	-	29
Blåhake <i>Luscinia svecica</i>	8	1	2	-	-	11
Svart rödstjört <i>Phoenicurus ochruros</i>	5	8	-	-	-	13
Rödstjört <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	65	161	3	1	5	235
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	2	25	50	-	-	77
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	1	7	3	-	-	11
Koltrast <i>Turdus merula</i>	55	17	-	-	-	72
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	1	1	-	-	-	2
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	39	157	2	-	-	198

Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	6	6	-	-	-	12	2
Gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	-	3	6	-	-	9	
Sävsångare	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	-	1	693	-	-	694	
Kärrsångare	<i>Acrocephalus palustris</i>	15	6	122	-	-	143	
Rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	10	19	1964	-	-	1993	2
Trastsångare	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	-	-	1	-	-	1	
Härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	26	29	4	-	-	59	
Höksångare	<i>Sylvia nisoria</i>	1	-	-	-	-	1	
Ärtsångare	<i>Sylvia curruca</i>	99	64	5	-	-	168	
Törnsångare	<i>Sylvia communis</i>	74	46	36	1	-	157	
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	48	211	2	-	-	261	
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	55	90	2	-	-	147	
Taigasångare	<i>Phylloscopus inornatus</i>	1	1	-	-	-	2	
Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	5	24	-	-	-	29	
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>	57	43	1	-	-	101	
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	985	1033	660	3	-	2681	
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	339	1966	6	-	-	2311	
Brandkr. kungsfågel	<i>Regulus ignicapillus</i>	3	2	-	-	-	5	
Grå flugsnappare	<i>Muscicapa striata</i>	36	47	3	-	-	86	
Mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	3	9	-	-	-	12	
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	24	97	-	2	25	148	
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>	-	1	-	-	-	1	
Svartmes	<i>Parus ater</i>	5	13	-	-	-	18	
Blåmes	<i>Parus caeruleus</i>	13	1148	43	3	40	1247	
Talgoxe	<i>Parus major</i>	39	112	3	5	82	241	
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>	-	-	-	1	-	1	
Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>	2	4	-	-	6	12	
Trädgårdsträdkrypare	<i>Certhia brachydactyla</i>	1	1	-	-	-	2	
Pungmes	<i>Remiz pendulinus</i>	-	1	117	-	-	118	
Törnskata	<i>Lanius collurio</i>	31	12	1	-	-	44	
Varfågel	<i>Lanius excubitor</i>	-	3	-	-	-	3	
Kråka	<i>Corvus corone</i>	-	-	-	-	1	1	
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	28	12	-	15	54	109	
Gråsparv	<i>Passer domesticus</i>	-	8	4	-	-	12	
Pilfink	<i>Passer montanus</i>	-	364	-	2	-	366	
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	74	90	-	-	-	164	
Bergfink	<i>Fringilla montifringilla</i>	1	7	2	-	-	10	
Grönfink	<i>Carduelis chloris</i>	37	183	-	11	-	231	
Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	-	5	-	-	-	5	
Grönsiska	<i>Carduelis spinus</i>	167	103	-	-	-	270	
Hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	10	1	-	-	-	11	
Vinterhämpling	<i>Carduelis flavirostris</i>	-	1	-	-	-	1	
Gråsiska	<i>Carduelis flammea</i>	2	-	-	-	-	2	
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	-	-	1	-	-	1	
Domherre	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	22	1	-	7	-	30	
Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	-	-	1	-	2	
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	5	53	-	1	-	59	
Orotolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	2	-	-	-	-	2	
Dvärgspurv	<i>Emberiza pusilla</i>	-	-	1	-	-	1	
Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	5	18	255	2	-	280	
TOTAL Total		3441	10576	4374	311	244	18946	
Arter Species		56	66	43	31	15	98	